

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 714/2014-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Fridrichovou, Jakubovo námestie 9, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na právnu ochranu podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. ORP-444/OEK-B4-2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na právnu ochranu podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava IV (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod sp. zn. ORP-444/OEK-B4-2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie malo začať podaním trestného oznámenia sťažovateľkou v máji 2012. Toto trestné oznámenie bolo uznesením okresného riaditeľstva sp. zn. ORP-444/OEK-B47-2012 z 28. júna 2012 odmietnuté. Označené uznesenie okresného riaditeľstva však bolo uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava IV (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pn 368/12-14 zo 16. augusta 2012 zrušené a okresné riaditeľstvo následne uznesením sp. zn. ORP-444/OEK-B47-2012 z 24. októbra 2012 o trestnom oznámení sťažovateľky opätovne rozhodlo tak, že bolo odmietnuté. Sťažovateľka uvádza, že toto uznesenie jej malo byť doručené až 4. marca 2014 na základe pokynu Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 1 Kn 464/10/1100-16 zo 16. januára 2014 vydaného na žiadosť sťažovateľky zo 6. decembra 2013.

Sťažovateľka uvádza, že viackrát bola nútená urgovať činnosť polície vo veci jej trestného oznámenia a jej výsluch sa mal uskutočniť až po zákrokoch okresnej prokuratúry. Nadväzne na to opisuje vybranú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva vzťahujúcu sa na trestné konanie. Tvrdí, že polícia „*hatí priechod sťažovateľkinho práva na právnu ochranu a spravodlivý proces, jej legitímny záujem na dosiahnutí právom predvídaného procesného výsledku, a to v primeranom celkovom čase. Porušovateľ svojím postupom v predmetnom procese reálne neguje zmysel čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, pričom spôsobuje sťažovateľke extrémne veľké, osobitne emocionálne ťažkosti...*“. Namieta pritom nedostatočnú procesnú efektívnosť orgánov polície a len

formálne úsilie o ochranu jej právnych záujmov. S prihliadnutím na to sa domáha „ochranného mechanizmu podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2012/29/eú z 25. októbra 2012“. Zároveň tvrdí, že ako občan musí mať istotu, že kompetentný orgán verejnej moci rozhodne riadne a včas. Inak by išlo o prípad odmietnutia spravodlivosti – denegatio iustitiae.

Vo vzťahu ku kritériám posúdenia namietaných zbytočných prieťahov ustálených judikatúrou ústavného súdu sťažovateľka odmietla právnu alebo faktickú zložitost' jej veci, prípadne vlastný podiel na predĺžení napadnutého konania. Pokiaľ však ide o postup okresného riaditeľstva, namieta, že *«policajní vyšetrovatelia pracujú váhavo, pomaly a neurčito. Dá sa vnímať akási ich rozpačitosť, či nechuf. Z hľadiska požiadaviek práva porušovateľ pracuje s chybami, prvkami nezákonnosti, ba protiústavnosti, celkovo neefektívne. Porušuje ústavne garantované právo [redacted] na právnu ochranu a spravodlivý proces. Na strane sťažovateľky pretrváva stav právnej neistoty...»*

Bez podstatného efektu ostalo aj oslovenie Okresnej prokuratúry Bratislava IV - listom [redacted] z 13. 06. 2014. Snaha sťažovateľky „hýbať kauzou“ sa nestretla s adekvátnou a reálnou odozvou na strane OR PZ Bratislava IV (porušovateľa). Je zrejmé, že neboli prijaté žiadne reálne opatrenia, zaručujúce konanie bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľka nemá žiadnu garanciu odstránenia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti porušovateľa.»

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal vo veci takéto rozhodnutie:

„1. Okresné riaditeľstvo... v konaní vedenom pod sp. zn.: č. ORP-444/OEK-B4-2012 porušil práva [redacted] na právnu ochranu a spravodlivý proces a právo, aby jej vec bola prerokovaná efektívne a bez zbytočných prieťahov, tak ako sú tieto práva zaručené v čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 cit. Dohovoru.

2. Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Bratislava IV sa v konaní vedenom pod sp. zn.: č. ORP-444/OEK-B4-2012 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. [redacted] sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 5.000,- €..

4. Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Bratislava IV je povinné uhradiť

trovy konania... na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Jany Fridrichovej...“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo

slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je podľa osobitných predpisov sťažovateľ oprávnený. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti namietajúcej porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ústavný súd vždy skúma, či sťažovateľ využil v súlade s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde všetky právne prostriedky na ochranu týchto práv.

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Zo skutočností uvádzaných v sťažnosti a z pripojených dôkazov vyplýva, že podaním z 13. júna 2014 doručeným okresnej prokuratúre 18. júna 2014 sa sťažovateľka domáhala preskúmania postupu policajta podľa § 198 ods. 2 Trestného poriadku. Na základe tohto preskúmania prokurátorka okresnej prokuratúry oznámením č. k. 1 Pn 3683/12/1104-53 z 27. júna 2014 konštatovala, že postup vyšetrovateľa Policajného zboru vykazoval prieťahy v konaní a že pokyn prokurátora na vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania nebol splnený.

Skutočnosť, že sťažovateľka využila svoje procesné právo a požiadala dozorujúceho prokurátora okresnej prokuratúry podľa § 198 ods. 2 Trestného poriadku o preskúmanie postupu policajta z hľadiska tvrdených zbytočných prieťahov v konaní o jej trestnom oznámení, však ešte neznamená, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu vyčerpala

všetky právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje a na ktorých použitie je oprávnená podľa osobitných predpisov. Týmto osobitným predpisom nie je len Trestný poriadok, ale aj zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre môže podávateľ podnetu žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre je prokurátor pri vybavovaní podnetu povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 35 ods. 2 zákona o prokuratúre prokurátor posudzuje podnet podľa obsahu, pričom prihliada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Podľa § 6 ods. 1 písm. a) a b) zákona o prokuratúre je nadriadený prokurátor oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh, prípadne vykonať úkony podriadeného prokurátora alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor.

Z uvedeného vyplýva, že zákon o prokuratúre ešte stále sťažovateľke poskytuje účinný právny prostriedok nápravy – podnet a opakovaný podnet (podľa § 31 a § 34 zákona o prokuratúre), ktorými sa mohla a mala domáhať preskúmania zákonnosti postupu okresného prokurátora v predmetnej veci, pokiaľ napriek tomu, že žiadala o preskúmanie postupu policajta okresného riaditeľstva a odstránenie prieťahov v trestnom konaní, neboli zo strany okresnej prokuratúry prijaté efektívne a účinné opatrenia na zjednanie nápravy aj napriek oprávneniam vyplývajúcim jej z § 198 ods. 2 a § 230 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. Týmto účinným prostriedkom sa mohla sťažovateľka rovnako domáhať odstránenia ňou tvrdených prieťahov v činnosti okresnej prokuratúry pri vybavovaní jeho žiadostí podľa § 210 Trestného poriadku.

Uvedený právny prostriedok umožňoval a stále umožňuje sťažovateľke dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc prokurátora nadriadeného podľa § 54 ods. 1 písm. e) zákona o prokuratúre záväzným pokynom nariadiť prijatie efektívnych opatrení v predmetnej veci aj napriek doterajšiemu postupu okresnej prokuratúry, ak by na základe podnetu alebo opakovaného podnetu sťažovateľky dospeli k záveru, že tento postup okresnej prokuratúry bol v rozpore so zákonom (m. m. III. ÚS 261/05, I. ÚS 361/09).

Sťažovateľka, zastúpená advokátkou, v sťažnosti nepreukázala a ani z predloženej spisovej dokumentácie nevyplýva skutočnosť, že by podala podnet alebo opakovaný podnet v zmysle § 34 zákona o prokuratúre. Z príloh k sťažnosti len vyplýva, že sťažovateľka podala 13. júna 2014 žiadosť o preskúmanie postupu policajta, avšak z logickej a časovej nadväznosti sťažovateľkiných podaní nie je zrejmé, či vo veci podala aj podnet podľa § 31 zákona o prokuratúre alebo opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre. Keďže sťažovateľka nevyčerpala všetky dostupné účinné prostriedky nápravy podľa zákona

o prokuratúre, ale obrátila sa priamo na ústavný súd, bolo namieste jej sťažnosť už pri predbežnom prerokovaní považovať za neprípustnú podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. I. ÚS 361/09, III. ÚS 96/08).

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že dopytom z 25. novembra 2014 bolo na okresnom riaditeľstve zistené, že vo veci vedenej pod sp. zn. ČVS: ORP-444/OEK-B4-2012 bolo uznesením z 28. júla 2014 začaté vyšetrovateľom okresného riaditeľstva trestné stíhanie za prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a) a ods. 4 Trestného zákona. Uvedené svedčí o tom, že pokyn prokurátora na začatie trestného stíhania, tak ako je jeho vydanie konštatované v oznámení prokurátorky okresného prokurátora č. k. 1 Pn 3683/12/1104-53 z 27. júna 2014, bol vyšetrovateľom Policajného zboru vydaním uznesenia ČVS: ORP-444/OEK-B4-2012 z 28. júla 2014 splnený, a teda preskúmanie postupu policajta okresnou prokuratúrou viedlo k náprave zistených nedostatkov a prieťahov v konaní. To signalizuje aj zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľka namieta existenciu zbytočných prieťahov v konaní pred začatím trestného stíhania.

2. K namietanému porušeniu základného práva na právnu pomoc v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľka súčasne namieta, že prieťahmi v postupe okresného riaditeľstva o ňou podanom trestnom oznámení malo dôjsť aj k porušeniu základného práva na právnu pomoc v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

K obsahu uvedeného základného práva ústavný súd už judikoval, že hlavný význam práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v čl. 47 ods. 2 ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť účastníkovi, aby v konaní pred týmito orgánmi využíval právnu pomoc (II. ÚS 78/03, III. ÚS 355/2014).

V danom prípade sťažovateľka neuvádza, že by jej okresné riaditeľstvo bránilo pri využívaní právnej pomoci, ktorú je podľa právneho poriadku oprávnený poskytovať ňou splnomocnený advokát. Porušenie označeného základného práva pritom sťažovateľka vyvodzuje len z prieťahov v konaní o ňou podanom trestnom oznámení, čo už prima facie vylučuje akúkoľvek možnosť porušenia tohto základného práva, ktorú by mohol ústavný súd reálne posudzovať. Preto v tejto časti ústavný súd považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ ide o námietku porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným postupom okresného súdu, ústavný súd ju v súlade s konštantnou judikatúrou štrasburských orgánov ochrany práva kvalifikoval ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na neaplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na to štádium trestného konania, ktoré predchádza vzneseniu obvinenia (pozri napr. rozhodnutia vo veciach: Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku č. 49017/99 zo 17. decembra 2004, Bačák proti Českej republike č. 3331/02 zo 7. marca 2006).

Kritériom aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru je materiálna povaha predmetu konania. Aplikácia uvedeného článku dohovoru prichádza do úvahy iba v prípade, že ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o „občianskych právach alebo záväzkoch“, prípadne o „oprávnenosti trestného obvinenia“. Nie je pritom rozhodujúce, či v okolnostiach konkrétneho prípadu rozhoduje všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci (orgán činný v trestnom konaní), a nie je rozhodujúca ani povaha zákona, ktorý upravuje predmet daného

konania, rovnako tak ani povaha strán (účastníkov konania), resp. povaha právneho vzťahu, o ktorý v danej veci ide (IV. ÚS 241/07).

Keďže v konaní vedenom o trestnom oznámení sťažovateľky nebolo vznesené trestné obvinenie proti žiadnej osobe (okresné riaditeľstvo len začalo trestné stíhanie uznesením ČVS: ORP-444-OEK-B4-2012 z 28. júla 2014), ústavný súd zastáva názor, že v sťažovateľkou namietanom prípade pôsobnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je daná, a preto je sťažnosť sťažovateľky nezlúčiteľná racione materiae s čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na uvedené ju bolo potrebné aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších návrhoch uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2014